

INDEPENDENT.NU's FILMSKOLA
REDIGERING -
en terminologi

av Johannes Runeborg

Handen på hjärtat - om jag nu startade tidtagaruret, hur många olika typer av övergångar skulle Du kunna rabbla?

Tanken med denna terminologisida om klippning är att Du ska kunna ha den bredvid Dig redan på planeringsstadiet då Du plitar på Ditt storyboard. Med några av dessa bildövergångar kan Din film kanske bli en smula intressantare redan på papperet. Och så underlättare det på inspelningsplatsen om Du planerat att göra en sjsst tiltning som scenövergång - det är bara att läsa innantill i storyboardet så löser sig sedan resten på redigeringsstadiet.

Så varsågod. Bli inspirerad!

Raka klipp

Grunden för ett klipp, att sammanfoga två bilder.

Mjuka klipp

I själva verket en kort övertoning på 2-3 rutor, ögat uppfattar inte övergången mellan de två bilderna, tror det ser ett klipp, men ett mjukt sådant

Bildavsökningsklipp (eye-scanning)

Extremt viktigt i en sekvens med snabba klipp. Ögat är så pass trögt att det inte hinner uppfatta ett snabbt klipp om man inte ser till att informationen i en bild ligger på samma punkt i bildrutan som informationen i den föregående bilden.

Parallellklipp

Två skeenden som sker samtidigt växelklippas.

Chockklipp

Ett klipp som kommer när man minst anar det. Att klippa från en helbild till en närbild. Klipp mitt i en snabb panorering till en stadig bild.

180 graders-klipp

Om exempelvis två personer sitter och samtalar vända mot varandra kan man tänka sig en osynlig linje mellan dessa två där den ene ser åt höger och den andre ser åt vänster på denna linje. För att hålla kontinuitet och klarhet i denna scen bör man inte med kameran passera denna linje - dvs 180 graderslinjen. Annars finns risk för förvirring om båda två sitter och ser åt t.ex. höger, och därmed pratar med varandras nackar.

Rytmska klipp

Ett antal på varandra följande klipp som skapar en puls, antingen till musik - som i rockvideos - eller på sådant sätt att de får åskådaren att känna en rytm

Orytmiska klipp

Väcker disharmoni hos åskådaren, används om man vill skapa ett yttre kaos i ett händelseförlopp eller ett inre kaos hos en karaktär.

Hoppklipp (jump-cut)

Då två bilder efter varann är så snarlika att det ser ut som om bilden hoppar till - det ser ut som om det försvunnit ett stycke av filmen, att vi "hoppar fram" i bildens händelseförlopp.

Collageklipp

Sergei Eisenstein var banbrytaren. Genom att klippa bilder i en till synes orytmisk, ostrukturerad ordning kan man skapa ett "ordnat kaos". Detta kräver extrem förberedelse för att få bildförloppet att ändå vara förståeligt.

Associationsklipp

Ett klipp som kan fungera om det används rätt - och framför allt om tittaren är med på noterna. Innebär att klippa mellan två bilder som har något gemensamt innehåll (men som i övrigt inte behöver vara speciellt lika).

Kan vara en gemensam form - att klippa mellan en sol och en boll.

Kan också vara en gemensam detalj - ett glas mjölk till ett glas mjölk - eller två detaljer som går att associera - ett glas mjölk och en ko.

Gemensamt klipp

Låt scenövergången ske genom att använda en gemensam nämnare mellan scenen du går från och den du går till.

Till exempel tittar en man upp mot himlen. Klipp, bild på himlen. Klipp, så befinner vi oss någon helt annan stans, men också här står en man och ser upp mot himlen. Himlen var här det gemensamma klippet.

Tidsförlängande klipp

Att klippa upp en händelse som filmats ur flera vinklar så att denna tänjs ut och blir onormalt lång

Repetitiva klipp (variant av tidsförlängande k.)

Som det tidsförlängande klippet, men man upprepar samma klipp exempelvis tre gånger istället för att använda tre olika vinklar (rekommenderas inte, användes mycket i rockvideos barndom)

Tidsförkortande klipp

Ett effektivt sätt att snabba upp ett händelseförlopp, en minivariant av borttagandet av transportsträckor i ett längre förlopp. Exempel: En man går ut genom en dörr. Då man växlar från bild innanför dörren till bild utanför dörren struntar man i själva stängningen, mannen står redan med dörren stängd men handen fortfarande på handtaget. Klippet maskeras sedan effektivt med en ljudeffekt "DUNK".

OBS: används bara då bildflödet i övrigt är hårt åtstramat.

Övertoningar

Ett snyggt sätt att iscensätta en tidsförkortning eller ett scenbyte, man "förvandlar" en tid och/eller plats till en annan genom toningen. Skapar också en behaglig stämning i en scen och ett bildflöde om man långsamt tonar från t.ex. en närbild till en helbild

Wipar

En softad wipe kan vara ett kul sätt att byta scen.

Om man låter bilden man wipar till befinna sig mitt i t.ex. en cirkel poängterar man den lite extra. Wipen är lite åt serietidningsberättande med deras serierutor. En wipe med skarp kant är mer en nyhetsgrej, en snabb, effektiv och "det lilla extra"-övergång.

Keywipar

Innebär att man keyar bort en bild (tar bort först det svarta som följs av det vita) och frilägger en annan bild bakom. Skapar en abstrakt och lite obehaglig känsla då till exempel ett ansiktes mörka partier försvinner och blottar en bild bakom, medan de ljusa partierna ligger kvar som en relief innan även de försvinner.

Flashruta

Ett klipp bestående av en ruta med syfte att "störa"/lura ögat. Kan vara en fejkad "fotoblixt" i en TV-intervju, dvs en vitruta som maskerar ett hopp-klipp i pratet. Eller en vitruta som klipps in då en pistol avlossas - ger känsla av bländning.